

BAPTISTES, SIVE
CALVMNIA, TRAGOEDIA,
AVCTORE GEORGIO
Buchanano Scoto.

LONDINI,
Excudebat Thomas Vautrollerius,
Typographus.

M. D. LXXVII.

Josiah H. Benton Ed.
Mar. 1, 1940
U

GEORGIUS BVCHA-
NANVS, IACOBO SEXTO,
SCOTORVM REGI

S. P. D.

Vm omnes mei li-
belli, postquam ti-
bi erudiendo sum
appositus, ad te fa-
miliariter accedūt,
salutant, confabu-
lātur, & in tuæ cliē-
tele vmbra conquiescunt, tum hic meus
Baptistes, pluribus de causis, tui nominis
patrocinium, audentius sibi poscere vi-
detur : quòd meus, quanquam abor-
tius, tamen primus est foetus, & ad
adolescentes a vulgari fabularum sceni-

EPISTOLA.

carum cōsuetudine ad imitationem antiquitatis prouocet: & ad pietatis studium, quod tum vbique fere exagitabatur, animos excitare pro virili contendat. Illud autem peculiarius ad te videri potest spectare, quod tyrannorum cruciatus, & cum florere maxime videntur miseras dilucidè exponat. Quod te nunc intelligere non conducibile modo, sed etiam necessarium existimo: vt maturè odisse incipias, quod tibi semper est fugiendum. Volo etiam hunc libellum apud posteros testem fore, si quid aliquando prauis consultoribus impulsus, vel regni licentia rectam educationem superāte secus committas, non præceptoribus, sed tibi, qui eis rectè monentibus non sis obsecutus, id vitio vertendum esse. Det Dominus meliora, & quod est apud tuum Sallustium, tibi bene facere ex

con-

EPISTOLA.

consuetudine in naturam vertat. Quod
equidem cum multis & spero, & opto,
Vale. Sterlino ad Calend. Nouem-
bres. 1576.

PERSONÆ.

Prologus.
Malchus Pharifæus.
Gamaliel Pharifæus.
Ioannes Baptista.
Chorus Iudæorum.
Herodes Rex.
Herodias Regina.
Reginæ filia.
Nuntius.

PROLOGVS.

Veteres poetæ, fabulantur protea
 Quendam fuisse, in omnes qui se verteret
 Formas, nec ullis contineri vinculis
 Posset, liquentes nunc in aquas dum fluit,
 Nunc flamma stridet, nunc ferus rugit leo,
 Viret arbor, horret ursus, anguis sibilat,
 In cuncta rerum transiens miracula.

At ego profecto, fabulam istam comperi
 Longè Sibylla veriore oraculis.

Nam quotquot homines video, tot me Proteos
 Videre vultus credo qui sumant novos,
 Seseq; vertant in figuras quaslibet.
 Subiecta quorum maxime calumnijs
 Fortuna semper Scenici est spectaculi.

Nam si vetustam fabulam quis proferat
 Turbant molesti, tussunt, & nauseant.

At si nouam quis attulit tum protinus
 Vetera requirunt, comprobant, laudant, amant.

Illiberali respuunt fastidio

Noua, & priusquam noscere queant exigunt.

Recteq; dicta interpretationibus

Vitiant malignis: omnia in peius trahunt

Ipsiq; somno dediti, ac ignauia,

Vacui laboris, inuident laboribus

*Aliorum, & omnem collocant operam suam
Ut deprehendant quod queant reprehendere.*

*Si quis sit error anteuortunt Lyncea
Visu, notaq; perlinunt censoria.*

*Bene dicta surdis auribus prateruolant
Horum seuera supercilia nihil moror,
Tristemq; vultus tetrici arrogantiam.*

*At si quis adsit aestimator candidus,
Qui puriores promouenti litteras
Studeat benignus, & fauore subleuet,
Et (quando ab omni parte syncerum nihil
Humana gignit mens) leuibus erroribus
Ignoscat, illi fabulam afferimus nouam
Aut potius historiam vetustam interpolem:
Baptista quondam ut regia libidine,
Et inuidorum subdolis calumnijs
Oppressus, indignam innocens subiit necem.*

*Porro vocare fabulam veterem aut nouam
Per me licebit cuiq; pro arbitrio suo,
Nam si vetusta est ante multa secula
Res gesta, veteres inter hac censebitur.
Sin quod recenti memoria viget nouum
Existimemus, hac erit prorsus noua:
Nam donec hominum genus erit, semper noua
Fraudes, nouaq; suppetent calumniae:
Liuorq; semper improbus premet probos,
Vis iura vincet, fucus innocentiam.*

Malchus & Gamaliel

Rabini.

Misera Senectus, & supremi spiritus
Propinqua meta, fataq; infelicia
In hōsne vitæ longioris terminum

Tribuistis vsus seruiente vt patria
Polluta templa cernerem nefarie,
Profana sacra mista. Vidi imperiū
Arcana fani fracta, sacrum postibus
Aurum reuulsum: quicquid aut Gabini.
Cupido rapere potuit, aut Antoni
Haurire luxus, perijt: ac ludibrio
Etiam Cleopatra fuimus (infandum) gula.
Ac ne deesset parte ab vlla indignitas
Rex Antipatri semi arabis pronepos
Crudele sceptrum seuus Herodes gerit.
Indea Idume seruit, Arabarchæ Sion,
Solyma profano, populus impio Dei.
Tot sortis inter seuientis vulnera,
In seruitute quamlibet graui tamen
Scintilla quædam dignitatis pristina
Adhuc supererat: Disciplina & patriæ
Vel quaecumq; specimen, ipsis hostibus
Etiam verendum: cæperat victor ferox,
Et purpurata non minima pars curiæ
Honore leges prosequi Iudaicas.
Hac recreati spe caput vix tollere

IO GEOR. BVCHANANI

*Festis miseris cæperamus: quum nefas
 Ortum repente est, unde nullius mali
 Metus imminebat. Ecce Baptistes novus
 Non è profanis editus parentibus,
 Intèrque cultus educatus exteros,
 Sed gente noster, genere Levites, Deo
 Primis dicatus vsque ab incunabulis,
 Pontificis ipse natus, ipse pontifex
 Breui futurus, ni cupit æ gloria
 Fructus acerbos rapere mallet, quam suo
 Maturam honoris legere messem in tempore.
 Is ergo ruris deum solos colens
 Solus recessus, sanctitatis tetrica,
 Vulgus fefellit imperitum imagine.
 Hirto capillo, terga opertus pellibus,
 Victu ferino, & id genus præstigys
 In se ora vertit omnium. Plebs credere
 Vatem repente redditum mundo novum.
 Et iam sequacis ille vulgi exercitum
 Traduxit ad se: iam relictis urbibus
 Hunc populus unum suspicit: procures colunt:
 Reges verentur. Ille, stolidæ insania
 Plebis superbus, alter ut Moses, nova
 Dat iura: Lymphis expiare crimina,
 Adulterare ritibus leges novis
 Audet vetustas: ut furore facilius
 Vulgi fruatur, omnibus probris patres*

Lacerat

*Lacerat, secundis plebis vsus auribus,
Quod si furentis insolenti audacia
Latronis huius, nemo se conatibus
Opponat, illa celebris orbi sanctitas
Breui peribit, imo perit, imo perijt.*

Gamaliel.

*Professionem nil temere nostram decet
Statuere: mites lenitas decet patres:
Iuuenum temeritati dari venia potest.
At nulla nostram poterit excusatio
Velare culpam. Paululum da iræ locum
Residat impetus, & dolor deferueat.*

Malchus.

*Et tu Gamaliel, hic sacrilegus quæ facit,
Tua, vt videtur, approbas sententia.*

Gamaliel.

*O Malche, Malche, nec probo, aut damno, prius
Quam quale quodq; sit sciam: quod vatem ad hunc
Spectat, vir adeo (quantum ego audio) malus
Non est, nec odio sic premendus publico.*

Malchus.

*O sidera, ô cælum, ô solum. Huic etiam viro
Non deest patronus, esse qui malum neget.*

Gamaliel.

*Qui vitia carpit, qui docet mores bonos,
Præitq; primus quam indicat alijs viam,
Hunc esse mihi persuadeas malum virum?*

Malchus.

*Qui iura spernit, qui docet sectas novas,
 Nouosque ritus, qui petit conuicijs
 Populi magistros, Pontificibus detrahit,
 Hunc esse mihi persuadeas bonum virum?*

Gamaliel.

*Si in nos seueri & tetrici aequè indices
 Essemus, alijs quam sumus saepe asperi
 Minus paterent publicis conuicijs
 Flagitia nostra. Blandiamur quamlibet
 Nobis, beati pradicemur, cœlites
 Vulgo putemur, integri, casti, pijs,
 At nemo nostrum maximis vitijs vacat.*

Malchus.

*Vt hæc Gamaliel vera sint, num cui libet
 E plebe fas est præfui male dicere?
 Plebs audiat: Plebs pareat: sit sobria.
 Iniecta fræna non recuset: qui præest,
 Plebs si quid erret, eam reducat in viam.
 Lex ipse sibi sit, si quid autem errauerit
 Est qui scelestum cernat, & plectat Deus.*

Gamaliel.

Et tibi videtur æqua lex hæc? Mal. Maximè.

Gamaliel.

*Quinam? Mal. Quia propria est plebis ignorãtia,
 Error, temeritas, imperitia, cæcitas.*

Gamaliel.

*E plebe media sæpè deprehenderis
Qui principum non cesserit prudentia.*

Malchus.

Quin ergo cathedra cedimus opilionibus.

Gamaliel.

Opilio Moses, Opilio David fuit.

Malchus.

Eos erudiuit cuncta spiritus Dei.

Gamaliel.

Hunc poterit idem qui erudit illos Deus.

Malchus.

Nobis relictis erudiet illum Deus?

Gamaliel.

*Non sceptræ spectat, non parentum stemmata,
Decusve forma, aut regias opes Deus.*

Polluta nullo corda sed contagio

Crudelitatis, fraudis & libidinis

Hoc ille templo spiritus capitur sacer.

Malchus.

*Equidem Gamaliel, fatear ut verum, mihi
Videre pridem sacrilegam hanc sectam tua,*

Sententia probare. Non possum amplius

Calare tacitus, cum tuis maioribus

Indigna facias: qui tueri debeas

Auctoritatem maximè vnus omnium

Nostram repugnas maximè: idq; in gratiam

Iuuenis furentis: per Deum rogo edoce

*Qua spe ista tentas : aut quid hinc captas lucri?
 Forte ille honores, aut opes dabit tibi:
 Qui dignitatem funditus nostri ordinis
 Euertit omnem, nosque ad inopiam vocat.*

Gamaliel.

*O Malche vero procul aberras a scopo,
 Nostram tueri dignitatem si putes
 Nos posse fastu, viribus, superbia.
 Non hac parentes ratio nostros extulit.*

Malchus.

*Vetusta veteres, nostra nos magis decent.
 Suique viuat quisque more seculi.*

Gamaliel.

Quin potius omnes bona bonos semper decent.

Malchus.

Si quid paterni spiritus nobis foret.

Gamaliel.

Et nos paternis viueremus moribus.

Malchus.

Pænas luisset morte nebulo hic, non minis.

Gamaliel.

Aliena nostro ab ordine est crudelitas.

Malchus.

Quicquid Deo præstatur, id sanctū & pium est.

Gamaliel.

Morti immerentes impia est pietas dare.

Mal-

Malchus.

Hunc immcrentem cuncta qui euertit vocas?

Gamaliel.

Si peccat ille quin palam redarguis?

Quin lumen ingenij exeris illic tui?

Rudem peritus, doctus indoctum, senex

Aggredere iuuenem. Fors reduces in viam:

Et tibi apud omnes comparabis gloriam.

Malchus.

Curanda non est ista plaga molliter,

Sed fune, ferro, & igne: vel si quid scias

Quod fune, ferro & igne sit crudelius.

Gamaliel.

Sit ille qualem dicis, aut peior etiam

Si vis, dare vnum te tamen decet tibi

Vt ante moneas hominem amice & leniter:

Ne malle quisquam precipitare te putet

Dubium salutis, dexteram quam tendere

Iam pessum eunti: plurimum interest tua

Ad famam, vt omnes inuidi etiam intelligant

Seruare te omnes velle, perdere neminem,

Nisi obstinata mente qui praeceps ruat.

Vnum oro saltem, te priusquam longius

Abducatur ira, cogita quid assequi

Hac obstinata pertinacia queas.

Malchus.

Nempe illud, hostem vt opprimam, soler bonos,

*Dubiosq; firmem, & impudentes terream,
Legesq; patrias hoc cruore sanciam.*

Gamaliel.

*Quin potius illud assequere, ut omnibus
Grassatus esse viribus tyrannidis
Credare, sanctum donet opprimeres virum,
Ratione quem non potueris conuincere.*

Malchus.

*Sit sanctus ille, sit grauis quantum libet,
Diuinus illum spiritus non dirigit
Quando instituta prisca patrum negligit.
Et quando apud vos nil reperio praesidij
Contra ruinam regium auxilium petam.*

Chorus.

*Recte Gamaliel admonet me iudice.
Et tu monenti obtempera. Sed consilij
Recti hostis ira mentis aciem obnubilat:
Auremq; monitis obstruit salubribus.*

Gamaliel.

*Ille abiit ira incensus, & fastu timens.
Ego quod licebat sedulo pro viribus
Monui furem, spiritus nixus feros
Lenire verbis mollibus. Fidum dedi
Consilium: at ille tantum abest ut gratiam
Ingratus habeat, etiam ut oderit bene
De se merentem. Vulgo ita modo viuitur,
Nostriq; cætus vitium id est vel maximum,*

Qui

*Qui sanctitatis plebem imagine fallimus:
Præcepta tuto liceat ut spernere Dei.
Contra instituta nostra si quid audeas,
Conamur auro euertere aduersarios:
Tollere veneno: subditisq; testibus
Opprimere: falsis regias rumoribus
Implemus aures: quicquid animum offenderit,
Rumore falso vlciscimur: & incendimus
Animum furore turbidum: & calumnijs
Armamus ira saeuientis impetum.
Nullius ille nunc memor modestie
Graditur ad aulam: comminiscetur novas
Sectas oriri, sacra patrum deserui,
Auctoritatem regiam ludibrio
Patere: demum quicquid illi commodum est,
Honestæ sceleri nomina obtendens suo.
His si moueri senserit regem parum,
Inueniet aliud sauius telum: in caput
Iurata regis clamat ab agmina
Secreta fieri colloquia: nefarium
Facinus parari: consilia clam concoqui:
Cætus coire nocte: priuatas opes
Per factiones impias augescere.
Hæc ille finget, aut atrociora, ut est
Animi impotentis, barbaræq; iugiter
Crudelitatis auctor. Hæc in regias
Stillabit aures toxica ingenij sui*

*Hoc adeo cunctis penè semper regibus
Commune vitium, facile delatoribus
Præbere sese: quo quid est crudelius
Fictum, facilius creditur: vanos metus
Fingunt sibi ipsi: mobilis famæ, leuam
Sequuntur auram: qui fideliter monet
Timidus habetur, languidus, torpens, habet.
Virtutis olim vertimus iam nomina.
Virtute nulla splendidi, sed splendidis
Titulis superbi, fallimus vulgus rude.
Quod ad prophetam spectat hunc, modestius
Se noster utinam gereret ordo, & cautius.
Si missus huc est ille, consilio Dei,
Humana poterit nulla vis obistere.
Sin fraude tectum comminiscitur nefas,
Sese ipse gladio subito confodiet suo.
Interpretetur quisque pro ingenio ut lubet,
Si quis sequatur hic meam sententiam,
Cruore puras seruet innocuo manus:
Nec temere sancti prodigus sit sanguinis.
Ne quæ statuimus in alios crudeliter
Exempla, recidant postea in nostrum caput.
Immanitatis non sat Herodes habet,
Ni facibus iræ subditis, accreuerit
Animi furentis impotens crudelitas?*

Chorus.

Quanta mortales latebris opacis

Nox

Nox tegit mentes? quibus in tenebris
Degimus lapsu celeri, fugacis
Tempora vitæ?

Occulit falsus pudor, impudentem,
Impium cælat, pietatis umbra,
Turbidi, vultu simulant quietæ:
Vera dolosi.

Qui fuit tristi grauitate vultus,
Vnicum vitæ specimen modesta,
Æstuat præcepis furij, & atrox
Feruēt in iras,

Qualis æthnæis vapor è caminis,
Saxa conuoluit celeri rotatu,
Qualis arentem coquit in fauillam,
Flamma ve sæuam:

Talis hunc, cæcus furor ultionis,
Cogit in vatem ruere innocentem,
Vt truci, nudam male veritatem,
Crimine vexet.

Tu mali tanti, genitrix Cupido,
Gloriæ, vano tumefacta fastu:
Lausq; fucati specie superne
Spendida honesti.

Mentis ut regnum semel occupasti,
Fascinas blandis animos venenis:
Et relegata ratione, turbas
Pectoris aulam.

*Te fugit verum, pietas, pudorq;
Te fides, & quæ melioris aui
Hospes, infames vitij reliquit
Vltima terras.*

*Si quis (ò) frontis nebulis remotis
Artifex, nudas daret intueri
Pectoris curas, penitus reuelans
Abdita cæcum penetræle mentis,
Cerneret miris variata formis
Monstra, non magno stabulare in antro.
Plura quam terris ferat in remotis
Nilus & Ganges, Libyeq; sanis
Fæta portentis, latebrisq; nigris
Caucasus horrens.*

*Non ibi tigris rabies cruenta
Deesset, aut fulua feritas leana,
Non sitim nulla saturata strage
Dira sævorum ingluviæ luporum:
Nec venenata basiliscus aura
Pestifer, longumq; ferens soporem
Aspis, & caudæ metuendus unca
Scorpius telo, lachrymisq; fictis
Personans seram crocodilus algam,
Nec doli vulpis, Phariæq; fallax
Ludus hyenæ.*

*Ficta crudeles pietas tyrannos,
Impios mores stola fimbriata*

Celat,

*Celat, in panno tenui, recondit
 Nuda se virtus, tuguri sub umbra
 Rustici, nec se titulis superbis
 Vendit: insanosq; fori tumultus
 Ridet, & plausus popularis aura.
 Nec cliens magni foribus patroni
 Assidet. Vitæ tacitos beata
 Rure secreto sibi nota tantum
 Exigit annos.*

Regina, Herodes.

*Tu lentus vsq; auctoritatem regiam
 Labare nondum sentis. in tuum caput
 Nondum parari cæcus insidias vides.
 Nam concitator iste vulgi, si alterum
 Superfit annum, vincla, carcerem, cruces
 Frustra mineris. iam suas circumspicit
 Vires superbus. prosequentum iam grege,
 Obscurat aulae regiae satellites.*

Herodes.

At turba inermi quod times periculum?

Regina.

*Secreta si conuenticula fieri sinas.
 A genere nullo non timendum existimes.*

Herodes.

At hic, ruentem sponte populum ad se, docet.

Regina.

Magis timenda est fusa late factio.

B ij

Herodes.

Crimen refellit istud, hominis sanctitas.

Regina.

Hoc tecta velo, saepe flagitia, latent.

Herodes.

A purpuratis, vis timenda est satrapis.

Regina.

Et a seueris fraus timenda hypocritis.

Herodes.

Inops, inermis, vnda cui sedat sitim,

Dat sylua victum, terra, gramineum torum

Quem cogitare poterit, is, sceptris dolum?

Regina.

Vides amiculum: & cibum & potum vides,

At quod reclusum pectore gerit, non vides.

Herodes.

Conditio regum misera, si miseros timet.

Regina.

Si nil timendo praeda fit, miserrima.

Herodes.

Quid ergo tutum iam supererit regibus?

Regina.

Omnia, quieti si quod obstat, auferant.

Herodes.

Nempe hoc tyrannus interest regi bono,

Hic seruat hostes, hostis ille ciuium est.

Regina.

Vtrumq;

*Vtrumq; durum est, & perire & perdere.
Sed si eligendum est, præstat hostem perdere.*

Herodes.

Cum non necesse est alterum, vtrumq; miserū est.

Regina.

*Tanto in tumultu nil agendum est aspere,
Quum concitatur mobilis vulgi furor:
Leges, religio, auctoritasq; principis
Contempta, plebi est infima ludibrio?
Caue, lenitatis falsa species auocet
Tibi mentem ab æquo: quæ videtur lenitas,
Propius tuenti, summa erit crudelitas.
Dum parcis uni factioso & perdito,
Is perditum omnes, in caput quos hic tuum
Armare satagit: finge fieri, quod fore
Tandem necesse est, concitari mobile
Ad arma vulgus, cuncta passim lugubri
Ardere bello, vasta linqui prædia,
Vrbes cremari, virgines per vim rapi,
Manusq; dubia conseri victoria.
Quum fræna legum ruperit licentia,
Damnabis istam sero tum clementiam.
Atque ecce coram pestis & mali caput.
Hic censor ille est. Hunc roga, plura audies
Ni fallor ab eo, fama quam vulgauerit.
Nec miror esse, sceptræ qui spernant tua:
Quando ipse, prauos lenitate prouocas.*

Herodes.

*Quum multa possis, facere viribus modum,
Regum bonorum est. Reg. Itane, iam sceptris modum
Hic faciet? huius, regnum habendum arbitrio est.
Si regis esset animus in te. Her. quin abis.
Mihi hac relinque. Reg. quin abeo, ne denuo
In os ut ante contumelias feram.
Regina, multa quando cedit infimis,
Quæ spes fouebit æquitatis cæteros?*

Herodes.

*Iamne abiit? abiit. Hoc agamus interim.
Non est quod id te moueat, aut nouum putes
Si læsa mulier nobilis, diues, potens,
Regina denique grauius equo irascitur.
Vel ipse testis esse poteris optimus,
Quantum saluti fauerim semper tuæ.
Namq; vniuersa plebis odium te petit,
Et ad luendas flagitat pœnas reum.
Dolentq; proceres, & sacerdotes fremunt.
Atque adeo quid sit, quod querelam publicam
Incendat, edam breuiter. Omnes ordines
Laceras maledicis concionibus palam:
Vulgusque, veterum decipis legum rude,
Lethale spargens dogmatis virus noui:
Et turbulentis vocibus, regni statum
Tranquillitatẽque labefactas publicam;
Parere prohibes milites duci suo:*

Parere

Parere populum Cafari, vulgo noua
Dam regna spondes: liberos iugo extero
Fore polliceris, speq; vana concitas:
Gentem rebellem nec finis quiescere.
Et calamitatum ceu tulissemus parum,
Romana demens arma rursus prouocas.
Nec dubito quid sis ausus absens, quum palam
Mihi impudicas exprobraris nuptias:
Et odia populi nixus in me accendere,
Fratremq; mecum pralio committere
Tentaris, in te quod erat. Ac velut parum,
Scelerum patrasses, ausus omnia in omnium
Pariter salutem, bella iam cælo paras:
Et sacra, quibus hoc hætenus regnum stetit,
Abolere tentas. Hæc populus omnis fremit.
Lentumq; legum me queruntur vindicem
Patriarum. at in te durius nihil tamen
A me profectum est: & modo, quicquid fauor
Iudicis amici & beneuoli poterit dare,
Tribuetur a me liberaliter tibi:
Neq; enim tyrannum genuit auidum sanguinis
Vestri, pater me Assyrius, aut Aegyptius.
Et patria, & altrix, & parens eadem mihi
Vobisq; terra est. infima quoties perit
De plebe quisquam, corporis membrum mei
Toties reuelli existimo: meus oruor
Mitti videtur. facilem & æquum iudicem

26 GEOR. BYCHANANI

*Herodem habebis. Si refellere cætera
Obiecta poteris, quicquid in me dixeris
Olim, meosq; gratiam facio tibi.
Tu, teste populo, intelliges iniuriam
Negligere propriam, persequi me publicam.
Vtinam ipse reliqua diluas sic crimina,
Seueritatis, ut mihi nullam tua
Occasionem linquat innocentia.*

Chorus.

*Hac perge charus esse. Viues posteris
Clarus. Nec auro, nec cæternis militum;
Tam crede regna tuta, quam quæ caritas,
Et æquitate parta defendit fides.*

Ioannes.

*Tenenda populi frena cui credit Deus,
Audire oportet multa: cuncta credere,
Necesse non est. quæstus, inuidia, fauor,
Timor, dolorq; sepe vera supprimunt.
E plebe si quis aut patrum, inclementius
Me credit in se prolocutum quippiam,
Vitam necesse est arguat prius suam,
Orationem quam meam culpet. mea
Hæc ratio semper fuit, uti reprehenderem
Delicta publica publicè. occultè nihil
Facio, doceo ve. Non latebras aucupor
Cætas. nec homines, sed vitia redarguo.
Cum me rogarent milites, quonam modo*

Servire

Servire possem pariter & regi, & Deo,
Pulsare vetui, rapere, vim facere, dolo
Circumuenire improuidos, componere
Cupidinem iussi, ad modum stipendij.
Nec spem nouarum prædico rerum, nisi
Quam vos, prophetis ex vetustis, creditis
Mecum. Nec vnus interim è tot millibus
Auctore me, qui principem contempserit,
Profertur. Ista, sine fama rettulit,
Sen finxit ira cæca, dum præceps furit
Studio nocendi, nuda facile veritas
Per se refellet. Sacra quam pie colam,
Et instituta vetera, nullum certius
Indicium opinor, quam meorum criminum
Præclarus index, quòd palam non prodeat:
Clam murmuret, ubi facile fit fictis locus.
Quod te negavi, posse fratris coniugem
Habere iure, id ipse tecum cogita
Vtrum placere tibi sit equius, an Deo.
Atq; utinam, is animus omnibus itidem foret,
Quicunq; regum sese amicitia dicant,
Vt vera malint proloqui ac salubria,
Quam blanda damno mox futura: quot malis
Præclusus aditus esset, & molestijs!
Ego si quid olim liberius, ac verius
Dixi, tu, ut equum est equitatis vindicem,
Equi boniq; bonus & equus consule.

*Tuaq; fines hos statue potentia,
 Mensura legum quos tibi præscripserit.
 Quod ius in alios hic habes, in te Deus
 Aliosq; reges omnium rex obtinet,
 Proinde quicquid de capite statues meo,
 Statuere id ipsum crede de tuo Deum.*

Herodes.

*Quum in astra venies, loquere tum cælestia.
 Terrena iura patere, dum terram coles.*

Ioannes.

*Terrena vereor regna, pareo regibus,
 Eterna patriam regna puto, regem colo.*

Herodes.

*Res ipsa clamat, regibus quam pareas:
 Parere regem qui tuis vis legibus.*

Ioannes.

*Si ferre leges mihi liceat, edicerem
 Parere populos regibus, reges Deo.*

Herodes.

*Sat litigatum est. rursus hunc abducite.
 Perplexæ res est. Donec cuncta certius
 Comperta pateant, stat nihil decernere.*

Chorus.

*Qui de tyranni oratione se autumat
 Perspicere mentis posse sensus abditos,
 Ne turbido se credere speculo sciat.
 Utinam secundet cuncta cælestis parens:*

Sed

Sed ominari metuit animus, quæ timet.

Herodes.

*Fortuna regum quam misera sit, & anxia
Nec fando poterit explicare oratio,
Nec cogitando mentis acies assequi.
Nos esse vulgus liberos solos putat,
Solos beatos, quos egestas obsidet,
Formido cruciat, misera seruitus premis.
Quodcunq; populus diligit, cupit, timet,
Audet fateri libere. procul metu
Fruitur modestis opibus. at nobis foris
Persona honesta est induenda, cogimur
Vultu benigno humaniter promittere:
Palam profari iusta: ficto pectore
Differre bilem: suppressere odia in suum
Tempus: minari maxime, cum maxima
Causæ timoris anxium pectus premunt:
Spernit modestum principem plebs: asperum
Odere. Vulgo seruiendum est mobili,
Et imperandum. nil meo arbitrio gero.
Hunc si prophetam perdo, populum offendero.
Si seruo, regno consulo parum meo.
Quid ergo agendum est? id ne dubium est? imperi
Habenda ratio est. ipse mihi sum proximus.
Si ob sceptrâ populo seruiendum est, stultius
Quid esse poterit, regna quam pessum dare,
Placere vulgo dum studes? plebs gaudia,*

Irascq; temere sumit, & temere abijcit.
Nunc stat, cruore auctoritatem regiam
Stabilire: vulgus facile post placabitur.
Si serpere malum latius praesens sino,
Remedia vincet, ausus est videlicet,
Mihi impudicas exprobrare nuptias,
In os: id illi impune si permisero,
Non stabit illic hominis impudentia.
Iam sceptras, leges ad suas flecti volet:
Iam vincla captis induet. Iam non regi,
Sed regere cupiet, iura regibus dabit,
Confundet imis summa. gliscenti malo
Statim medendum est. antequam crescat, recens
Flamma opprimenda est. contumelias novas,
Veterem, ferendo, prouocas iniuriam.
Populo secundo, si expetere pœnas queam,
Populi fauentis gratiam, non negligam.
Si nequeo, regno cuncta stat postponere.
Quid Malchus iste garriat de legibus,
Quas curiosas quæstiones, litibus
Inexplicatis iactet, id nihil mea
Referre credo, modo populus vnâ hanc sciat
Legem tenendam, præter ut leges, mihi.
Licere quiduis, esse legitimum putet.

Chorus.

O spatiosi conditor orbis!
Cuius trepidant omnia nutum,

Cælum

*Cælum nitidis ignibus aptum,
Tellus vario florida cultu,
Tumidum refluus aestibus aequor,
Nonne ad nostras pertulit aures
Fama, prioris conscia secli,
Aevi splendida facta prioris:
Cum tu, valida robore dextra,
Auro atque opibus, regna superba
Ipsa extincti, a stirpe reuellens,
Illorum ut nos agro infereres:
Agro haud ense aut iaculis nostris,
Aut consilio, vig. parato.
Sed nos cæli fauor omnipotens,
Per fera tutos agmina duxit:
Non tu rex ille Isacidarum?
Non tu gentis Deus Hebraeæ?
Cuius ductu, perfida castra
Proculcauimus, hoste perempto:
Non confisi robore nostro
Sed duce & auspice te, præclaras
Sæpe retulimus patriæ palmas.
Nunquid penitus deseris, olim,
Genitor, populum tibi dilectum!
Nunquid fabula linquimur hosti.
Spreta est pietas: religio iacet,
Fraus, purpurea regnat in aula.
Populus, tanquam victima, sanctus*

*Dat pia sæuæ colla securi:
Vates pereunt ense, tyranni
Nostris gaudent luctibus hostes,
Et pietatis sub prætextu,
Meriti pœnas, regna gubernant:
Meritos regnum pœna coerces.
Exurge, tuo populo fer opem:
Exurge parens optime, & hosti
Da te talem cernere, qualem
Te viderunt aquore patres
Rubro, Pharios mergere currus.
Qualem vatis fatidici olim
Te puer oculis vidit apertis,
Dantem igniferis fræna quadrigis,
Totis flammâs spargere campis.
Te caligine pulsa erroris
Humana qui lumina mentis
Obruta cæca nube recondit,
Et quæ primo sole te pesceat
Tellus, & quæ mergere ponto
Cernit rutila lumina flammæ,
Vnum agnoscat cuncta potentem.*

Malchus.

*Sic se profecto res habent mortalium,
Vt optionem si tibi obtulerit Deus,
Incertus erres quid recuses, quid velis:
Opes, honores, rem tibi & tuis cupis,*

Que

*Quae perdiderunt saepe voti compotes,
Hosti imprecariis vincla, carcerem, fugam,
Quae saepe pariunt maximam illi gloriam,
Tibiq; damnum, quod adeo verum meo
Didici periclo, exempla ne longe petam.*

*Nam cum remotis montium degens iugis
Baptista vulgus fascinaret hic novus,
Plebisq; secum credula traheret gregem
Ego Phariseae dignitatis vindicem
Me praestiti vnum ceteris cunctantibus,
Nec experiri cuncta desij prius
Quam dura fontes vincla presserunt manus,
Hostemq; carcer publicus compefcuit.
Aulamq; totam criminum impleui. At nihil
Vt video profunt vincla, carcer, crimina,
Sic plebis animos occupavit impie
Vis dira pestis, omniumque pectora
Letbale virus perbibere, ut illius
Clades honorent, ingemant periculis.
Quacung; pergo, me execrantur, indicant
Me digito, iniquo me intuentur lumine,
Illi fauetur sacrilego, qui sustulit
Rerum uniuerfa & ordinum discrimina,
Et excubatur ante clausum carcerem.
Nihil miseriùs esse nobis arbitror,
Qui nos omiſſis rebus alijs commodo
Populi dicamus, quisquis illi mancipat*

*Se, collocatam gratiam sciat male:
Vt qui maligno semper ingenio solet
Fauere prauis, optimates spernere.
Quo conferam me? quid querar primum? quibus
Potissimum irascar? cui opem primum feram?
Pseudoprophetae populus impius colit:
Mussant rabini: conuincet rex, negligunt
Proceres. ruentes solus his humeris ego
His fulcio humeris patrios ritus, manum
Nullo admonente: publicam solus vicem
Doleo. quid igitur? deferam munus? sacra
Legesq; prodam, dignitatemq; ordinis?
Meque esse patiar hostibus ludibrio?
Patiar, profecto. Nam quid aliud iam queam?
Feramne solus, ferre quod cuncti abnuunt!
Et me ruina publica obyciam? Deus
Sua tueatur, quando iam sic viuitur,
Vt quisque caueat sibi, ego mihi sum proximus.
Si male gero rem publicam, in meum caput
Ruina verget. qui fauent nunc maxime
Stanti, iacentem calcibus primi petent,
Si bene geram rem, gratiam male collocem,
Nihil parabo, prater inuidiam mihi.
Nunc Gamalielis serò consilium placet,
Nisi forte serò nemo resipiscere potest,
Malo ego requirant hic meam constantiam,
Quam re peracta temeritatem puniant.*

Quod

Quod cuiq; visum est sentiant : molestijs
Ego me explicabo, & gratiam resarciam
Hoc cum propheta. nec animi simplex homo
Renuet opinor. Duriores si mihi
Se ostendet, omnes admonebo machinas,
Ne populus illum credat artibus meis
Periisse. populum si reconciliauero,
Non undequaq; cesserit res pessimè.
Atque ipse opinor, ipse nimirum est. vide
Qui cætus illum sacrilogum sequitur comes,
In vrbe media nos inanes interim
Inter cathedras desidemus. at libet
Audire primum quid magister hic ferat.

Ioannes.

O magne rerum rector, auctor, arbiter!
Te quicquid aer continet laxo sinu,
Quæcunq; tellus educat, quicquid suis
Fretum sub undis nutrit, agnoscit Deum,
Sentit parentem, legibus semel datis
Obsequitur ultro, tramite immutabili,
Iussu tuo, ver pingit arua floribus,
Fruges dat æstas, fundit autumnus merum,
Hyems pruinis vestit albicantibus
Montes, in æquor curua voluunt flumina
Moles aquarum, mare reciprocatur vices,
Noctem diana, Phæbus incendit diem,
Et inquieta lustrat orbem lampade.

*Nil denique vsquam est sine cælo, seu solo
 Quod non libenter pareat regi suo,
 Amet parentem, & officijs quibus potest
 In conditorem studia declarat sua.
 At solus homo, quem cæteris longe magis
 Gaudere decuit, & obsequi iussis Dei,
 Contemptor vnus inter omnes maxime est:
 Præcepta spernit, fræna legum reijcit:
 In omne præceps facinus it: libidine
 Metitur æquum: ponderat ius viribus,
 Malchus.*

Principia recte sese habent tibi hætenus.

Ioannes.

*Nec tam per orbem deuias miror vago
 Errore gentes, quam populum qui se Dei
 Hereditatem iactat, & conuicijs
 Incessit alios, impiosq; clamitat:
 Quum nulla, qua sol cumq; terras aspicit
 Gens orbe toto vinat effrenatius.*

Malchus.

Sane locutus cuncta vere est hætenus.

Ioannes.

*Nec ista vulgi culpa tantum est mobilis,
 Leuita longe veste fulgens candida,
 Legisq; scriba turgidus scientia,
 Et vos verendi ætate matura senes,
 Obliquus error deuio flexu abstrahit,*

Vidue,

*Vidua, orphaniq; causa vestra ad pulpita
Succumbit, opprimitq; diues pauperem.
Iniqua iuxta & aequa sunt venalia.*

Malchus.

Disrumpor ira. tacitus hæc ut audiam?

Ioannes.

*At vos rabini sanctitate ceteros
Præstare qui simulatis & scientia,
Et vos sacerdotum sacrata dignitas,
Princepsq; sacri pontifex collegij
Decimatis omne terra quod profert holus.
Non vos anethum, menta, ruta, & allium,
Vrtica non vos aut viride sænum fugit,
At si legendum, si docendum scilicet
Responsa vatum, & sanctioris orbita
Monstranda vita, vestra demum auctoritas
Est muta, muti non latratis hic canes,
Circumfremantes vestra non ouilia
Lupos abigitis. quid lupos dixi? lupi
Vos estis ipsi. vos gregem deglubitis.
Vos lana vestit: lac sitim sedat: famem
Caro: gregem non pascitis: vos pascitis.*

Malchus.

*Faceffat hinc in maximam malam crucem
Concordia. egone patiar amplius meo
Sic insolenter contumeliam ordini
Fieri? Deus me si ex olympo mitteret,*

*Hac lege, ut hac sint audienda, deferam
Mandata potius ista, quam dici audiam.*

Malchus.

*Durare nequeo ulterius. Heus tu vir bone,
Turba magister vnice, hac nempe est tua
Doctrina? populum incallidum sic instruis?*

Ioannes.

Si probus es, ad te haud attinent quae dicimus.

Malchus.

Ad te, sacerdotem attinet traducere?

Ioannes.

Bene puto dici, cum malis dictum est male.

Malchus.

Parere iuuenem conuenit maioribus.

Ioannes.

Parere cunctos conuenit magis Deo.

Malchus.

Te iussit igitur ista proloqui Deus?

Ioannes.

Iubet profari vera cunctos veritas.

Malchus.

Tacuisse vera saepe multis profuit.

Ioannes.

Cum scelere iuncta nil moramur commoda.

Malchus.

Scelus videtur in scelus dicas tibi.

Ioannes.

Ioannes.

*Scelus videtur, tot perire millia
Spectare, possim cum reducere in viam,*

Malchus.

Reducere? gregis nonne pastores sumus?

Ioannes.

Si res quidem eadem est pascere & deglubere.

Malchus.

Rerum tuarum satage, nostra desere.

Ioannes.

Vicina cum res agitur, agitur & mea.

Malchus.

*Quis tandem es oro auctoritate hac pradiui?
Tunc ille Christus patribus promissus es?*

Ioannes.

Non sum. Malc. Propheta es ille? Io. Non sum.

Malchus.

Es Helias?

Ioannes.

*Nec Helias sum. Malc. Si nihil es horum, neq;
Spes nostra Christus, nec propheta, nec Helias,
Quinam auctor audes esse baptismi novi?
Quem te esse tandem perferemus? indica.*

Ioannes.

*Vox sum in remotis montium clamans iugis,
Viam parate, facite rectas semitas
Veniente domino: cuius aduentu caue*

*In plana valles explicabunt se, solo
Saxosa montes culmina equabunt. ego
In nomen eius abluo populos aquis,
Cui detrahendis seruus etiam focculis
Indignus essem. nemo quem agnoscit, licet
Versetur inter vos, & vsque obambulet.*

Malchus.

*Quos iste laqueos nectit, atque ambagibus
Eludit? istam quam tibi sic vendicas
Auctoritatem quo probas miraculo?*

Ioannes.

*Possem ego vicissim te rogare etiam, tuam
Auctoritatem quo probes miraculo?*

Malchus.

*Vt contumax est, quamlibet cales, tamen
Quid in furorem te rapiat, omnes sciunt.
Nostra profecto crescere inuidia cupis,
Rem comparare gloriamq, incommodo
Nostro, artibusq, vis potens fieri malis.
Nec decipis nos. ipse tete decipis.
Nec primus ista es fallere aggressus via.
Postremus utinam debitas penas luas:
Aut potius animum in melius admonitu meo
Mutes: & auctor ut fuisti errantibus,
Mutatus auctor sis reuertendi in viam.
Vidi seueram veste sanctimoniam
Pra se ferentes, ut facile facerent fidem*

Animi

*Animi modesti & simplicis, post artibus
Vbi his honores comparassent & opes
Nudare sensim ingenia: probitatem prius
Bene simulatam propalam contemnere,
Et frana veris moribus permittere.
Quod si hac honorum tendis ad fastigia
Rerum, imperitum fallit ignorantia.
Non isto ad altam tramite itur gloriam,
Ni me fefellit pessime non pessimus
Magister vsus, & senecta vsus parens
Fama, reig, consules melius tue,
Si tuta potius appetas quàm splendida.*

Ioannes.

*Si vera dico, recta facio, cur mihi
Quisquam imperare debeat silentium?
Sin falsa, doctus imperito id indica.*

Malchus.

Horum pigebit, morte quum pœnas lues.

Ioannes.

Isthac minare fata formidantibus.

Malchus.

*Si viuo longum, faxo non latabere
Hac contumacia. Scies quid sit senes
Negligere, scribas iurgys proscindere,
Dictis rabinos prouocare procacibus,
Et quando amicos nos habere negligis,
Quid possit odium forte cognosces senum.*

Chorus.

*Ad furta qui se comparat,
Nocturna vitat lumina.
Odit facem sicarius,
Sui furoris consciam.
Puer recusat pharmaca,
Condita amaro absinthio,
Abhorret a salubribus
Vulnus resectum emplasmatis,
Occulta cui mentis mala,
Secreta rodunt pectora,
Huic est molesta veritas,
Quae cor revelat turbidum.*

*At vos seueri hypocrite,
Quos fronte duos tetrica
Lucrum inuolat nefarium, ex
Errore vulgi creduli,
Quantum libet recondita
Celaueritis crimina,
Quannus tegatur sordida
Sentina mentis impie,
Vos vestra conscientia
Secreta rodens arguit,
Vos clausus intra viscera
Occultus exest carnifex,
Duro flagellans verbere.*

O ter beatum & amplius,

Qui

*Qui purus animi, ad iudices
Non fit reus domesticos:
Clauſo nec in præcordijs
Tortore, ſemper vapulas.*

Malchus.

*In rege nulla certa ſpes eſt, publicam
ſuamq; cauſam prodidit prauo ambitu,
Populo placere dum ſtudet, dum gratia
Vanatur auram, lenitatis imagine
Me plebis ira nixus eſt ſupponere:
ſuasq; voluit vindicare iniurias
Meo periculo. Nempe Baptiſta necem
Vt ſi videret agrius ferre populum,
Populo paratus capite conſeſſim meo
Litare. populus ſi tuliſſet leniter
Noue interemptum factionis principem,
Quod ſe vltus eſſet maxima cum gloria
Credi volebat, callide, ſic exhibent
Alterna reges ciuium de ſanguine
ſpectacula ſibi, & cæde ludunt mutua,
Quodcunq; vulgus approbat ſibi vendicant:
A ſe patratum prædicant: laudi ſue
Noſtri laboris arrogant induſtriam,
Popularis aura ſi fauoris flexerit
Secus ac putabant & petebant, transferunt
Culpa in miniſtros: & crnore innoxio
Animaq; vili crimen auertunt ſuum,*

44 GEOR. BVCHANANI

*Supereſt doloris ſola noſtri particeps
Regina, tigris orba ceu catulis furens,
Baptiſta thalami quod prioris fœdera
Polluta coram rege non probauerit:
Palamq; vetitos lege damnarit toros
Cum uxore fratris. Flamma dum recens calet
Ira æſtuantis, turbida menti faces
Supponam: alamq; commodis ſermonibus,
Atq; ecce ſeſe in tempore offert commode.*

Chorus.

*Nunc flamma flammæ, toxicum nunc toxico
Accedit: inſtat vltimum periculum.*

Malchus.

*Regina ſalue ſplendidum gentis decus,
Et ſola regni digna tanti culmine.*

Regina.

Et tu rabine Malce, ſed quid triſtis es?

Malchus.

Idem quod animum vt arbitror pungit tuum.

Regina.

Fortaſſe, ſed tu quid ſit ede apertius?

Malchus.

*Ecquid animo æquo fers dignitatem tuam
Sperni? per orbem ſacroſanctam regij
Auctoritatem nominis vileſcere?
Et ſceptra vulgi ſubijci ludibrio?*

Regina.

Regina.

Quid ergo faciam? quod remedium sit doce.

Malchus.

*Irascimini & animis, & tuis natalibus,
Thalamisq; dignas corde tandem concipe.*

Regina.

*Iamdudum id actum est, rumpor ira, lachrymo,
Obiurgo, clamo. Sed nec ira & lachrymis
Promoueo quicquam. verba venti dissipant.*

Malchus.

*Si auctoritate qua decet apud coniugem
Esset, inultas sic tuas iniurias
Tulisset, aut ut verius dicam, tuas?*

Regina.

*Studia ipse populi Malce cernis. Forsitan
Hac rex putauit posse pœna spiritus
Acres retundi, & mitigari audaciam.*

Malchus.

*Tu si feroces spiritus coercitos
Putes latroni huic vinculis & carcere,
Erras. Ferarum seuit acrius furor
Quas fracta fudit cauea, quam quas deujs
Silua alta semper educavit montibus.
Quid liberatus non aget, cuius colit
Nunc vincla populus? prouocata accenditur,
Non mitigatur ira. contumelijs
Elatum animus ad furorem impellitur.*

Regina.

*Quin lenietur potius hoc beneficio,
Quod qui perierat pertinacia sua,
Sit liberatus regia clementia.*

Malchus.

*Quod tu beneficium, ille putat iniuriam
Seseq. vinctum quam solutum sepius
Per te meminerit. Reg. Asperum ingenium refers.*

Malchus.

*Id pene cunctis insitum est mortalibus,
Quod bene patraris gratia ilico perit,
Quod male patraris nullus obliuiscitur,
Odere cuncti propemodum beneficia,
Quorum memoria iuncta sunt maleficia.
Baptista quoties memor erit meriti tui,
Meminisse toties sceleris eum sui puta,
Se scelere credet non solutum, sed tuo
Animo nocentem, liberum prauo ambitu,
Pœnam remissam, in tempus iram suppressi.*

Regina.

Ingenia seu mitigat benignitas.

Malchus.

*Longo quod usu in peius vsque induruit,
Multo facilius fregeris quam flexeris.*

Regina.

Quin ergo dubiam, quid sit è re pramonos?

Mal-

Malchus.

Reddam expedita hæc facile si credas mihi.

Regina.

Modo pramoneto, nulla erit per me mora.

Malchus.

*Querendo, agendo, providendo, haud ocio
Res magna aguntur. Reg. Si nihil promoneris*

*Querendo, agendo, providendo, non magis
Prestat quiesse, quam negotium ut tibi
Frustra faceffas, & alijs sis risui.*

Malchus.

Quod sæpe vis non perficit, vincit labor.

*Nec alta quercus icta subito sternitur:
Nec vertit aries bellicus primo impetu
Muros. frequenter quæ putaris perfici
Non posse, tempus expedit: quæ non potest
Plerumq; ratio, expugnat importunitas,
Proinde presa: lacrymis misce preces:
Irasq; monitis: blanda dicta iurgijs,
Ambi maritum sedulo omnibus modis.
Occasiones usquequaq; amplectere.
Si peragi aperte res nequit, tendas dolos,
Quod spectat ad me, certa stat sententia
Nisi re peracta, neutiquam desistere.*

Chorus.

*Tandem linor, & impijs
Accensus furijs dolor*

*Vires scuitia sue
In vatem exeruit pium,
Illinc seua calumnia
Dira iuncta tyrannidi,
Pugnat fraude nefaria,
Hinc innoxia veritas
Nullo fulta satellite,
Spernit terrificas minas,
Tot telis petitur caput
Vnum. tot pariter doli
Intentant iuueni necem,
Ille ut tansa furentibus
Ilex dura aquilonibus,
Aut rupes remeabili
Quam fluctu mare verberat,
Nullo concutitur metu.
O numen venerabile
Cunctis candida veritas!
Quam nec bellica vis metu
Nec fraus insidijs potest
Firmo pellere de gradu.
Sola non metuis graues
Fortuna instabilis vices.
Non obnoxia casibus
Vllis pectora robore
Armas insuperabili,
Et vita dominam & necis*

Parcarum

*Parcarum indomitam manum,
Nobis esse vetas grauem.*

*Sed cesso vatem conuenire, nuncio
Vt impleam aures omnium miserrimo.
Atque eccum ante ipsas carceris stantem fores.
Propago sanctis sanctior parentibus,
Et innocentia una pristina fides,
Incolumitati dum tempus finit tue,
Consule. Rabinus Malcus intentat dolos
Occulte. inops regina consilij furit,
Blanditur aula. rex suam sententiam
Dissimulat. alij vera mussant dicere,
Iam tempus instat ultimi discriminis.*

Ioannes.

Quid est periculi? Chor. mortis urget terminum,

Ioannes.

Hec summa nobis imminenti est mali?

Chorus.

Quo nullum in hominem cadere possit amplius.

Ioannes.

*Vt vis tyranni cesset, ac dolus, feret
Hanc sponte nobis temporis longinquitas,
Prauo timendam, at innocenti optabilem.*

Chorus.

*At tu salutem negligas tuam licet,
Te ratio nostri tangat. istos spiritus
Paulum remitte, precibus animum regium*

Chorus.

D

50 GEORG. BVCHANANI

*Flecte. per amicos non inexorabilem
Spero futurum. Io. Sedulo nonne hoc ago?*

Chorus.

Vtinam tibi istam præbeat mentem Deus.

Ioannes.

*Nihil precari est opus. is animus iam diu est.
Explere properat rex meo iram sanguine.
Nec ego recuso. qui magis regem queam
Placare, quam quum volumus eadem & nolumus?*

Chorus.

*Bona verba. Io. Quid igitur mihi auctor es? duo
Reges utrinque facere pugnantia iubent:
Cælestis alter, misericors, clemens, bonus:
Terrenus alter, impotens ferox, malus.
Mortem minatur alter: alter me vetat
Mortem timere. Pollicetur præmium
Vim non timenti. Corpus alter perdere
Potest: at alter corpus una & spiritum
Torquere flamma poterit inevitabili.
Hi quum repugnent, consule utri paream.*

Chorus.

*Placare nunquam postea Herodem datur,
Oblata si nunc prætereat occasio:
Dei sed ira semper est placabilis.*

Ioannes.

*Diuina quanto seuit ira lentius,
Hoc mota pænas exigit seuerius.*

Chorus.

Chorus.

*Sic fata spernis, quæ Deus mortalibus
Timenda voluit esse? nève corporis
Animiq; sanctum dirimeret consortium
Oblata temere causa, vinclo mutuo
Amoris animum corpori connexuit.*

Ioannes,

*Non sperno mortem: at morte momentanea
Fugio perennem: quem Deus lucis mihi
Concessit usum reddo repetenti libens.*

Chorus.

Itane relinquis orphanos parens tuos?

Ioannes.

Namquã orphanus erit, qui Deum credit patrẽ.

Chorus.

*Nil te propinqui nil amicorum mouent
Lachryma, impotenti quos tyranno deseris?*

Ioannes.

*Non defero, sed potius ab eis deseror.
Namq; institutam ab initio mundi viam
In fata curro. Nempe lege hac nascimur,
Quicunq; lucis fruimur alma munere
Conditio cunctos una cohibet, tendimus
In mortem: eo nos singuli ducunt dies,
Mortem esse pœnam voluit improbis Deus,
Bonisq; portum: terminam longa via,
Ad longioris vitæ initium ianuam,*

D ij

*Quæ nos perennis splendidam ad lucis domum,
Mittat renatos verius quam mortuos,
De carcere hîc est exitus mortalibus:
Et ad carentem morte vitam transitus,
Hac uniuersus præiit cætus patrum:
Cuncti sequentur. quis ubi liquit carceres,
Non cursor animo rapitur ad metam? freto
Quis æstuoso nocte tenebrosa vagus
Portu recuset se quieto condere?
Quis exul errans per peregrini soli
Deserta testæ, doleat in patriam cito
Sese reuerti? latus ergo tramite
Decurso ad ipsam stare metam me puto.
Iam prope peractæ liber è vitæ freto
Prospicio terram, de peregrino solo
Domum reuertor, optimum primum patrem
Visurus: illum nempe patrem, qui solum
Reuinxit undis: induit cælum solo:
Regitq; certas mobilis cæli vices,
Seruator, auctor, rector vnus omnium,
Cui cuncta viuunt viua iuxta ac mortua.
Vt flamma sursum sponte voluit vortices,
Vnde deorsum perpeti lapsu ruunt,
Propriumq; pergunt ire cuncta ad fomitem,
Iamdudum anhelat spiritus cælo editus,
Rerum ad parentem lucis æternæ incolam,
Quem contueri est vita, mors non cernere.*

Non

*Non si pruinis obstet horrens caucassus,
 Aer procellis, unda tempestatibus
 Tractusq; nimis inuius caloribus
 Eo ire pergam? non tot ut videam duces,
 Reges, prophetas, iudices pios, via
 Rumpenda, vel si mille mortes obstruant?
 Ergo recluso corporis de carcere,
 Eo euolare spiritus liber cupit,
 Quo cunctus ibit orbis serius ocyus.
 Nam longa vita nil opinor aliud est,
 Quam lenta duro seruitus in carcere.
 O mors laboris una laxamen gravis!
 O mors doloris portus, & mali quies!
 Notumq; paucis commodum mortalibus,
 Formido prauis, & bonis votum, tuo
 Sinu recepta naufragum hoc corpusculum,
 Et sempiterna duc quietis in domum,
 Quo non sequetur vis, dolus, calumnia.*

Chorus.

*O te beatum hac pectoris constantia!
 O nos misellos, quos iners animi metus,
 Felicitatis priuat hoc consortio!
 Quando igitur ipse quod opus est facto tenes,
 Salue valeq; sempiternum dicimus.
 Quam discors hominum tramite dispari
 Versat lis animos? non metuit mori
 Qui nil commueruit, qui meruit mori,*

*Si vanis leuiter mors crepuit minis,
Exanguis trepidat degeneri metu,
Quam mortem fugiunt grauius improbi.
Per flammās, per aquas, saxaq; deuia,
Tam mortis cupidi præcipitant boni
Illustres animas dura per omnia.
Nempe ignota malis commoda mors habet.
Et fati comes est vita beator:
Nec toti morimur: sed melior rogos
Nostri pars auidos spernit, & æthera
Sublimis patrium scandit: & igneos
Inter calicolas certa animas manet
Sedes innocuas. at male conscios
Manes exagitant sulfureo in lacu
Crinitæ colubris Eumenides nigris,
Et ieiuna auidi guttura cerberi,
Et nunquam saturi copia Tantalj.
Hinc formido malis: Hinc bona spes bonis:
Et vitæ fragilis prodiga pectora
Dum vitam properant infragilem sequi,
O Syren magicis illecebris potens,
Et fallacis amans vitæ fugax boni,
Tu nobis teneris blanditijs mali
Vicinium effugium claudis: & obstruis
Portum perpetuæ pacis amabilem:
Nullus terror ubi martius increpat:
Nec rauco reboant classica murmure,*

Nec

*Nec pirata rapax equora territat:
Nec latro tacitum trux nemus obsidet:
Nec sceptri misera prædo cupidine
Insanus populis exitium creat:
Nec Felix placido solus ut ocio
Torpescat, tennes cladibus obruit:
Nec viles animas qui miserabilis
Vulgi pro titulis mutet inanibus,
Sed tranquilla quies, almaq; faustitas,
Et simplex probitas omnia possidet.
Et ferri in tenebras indocilis dies:
Et vita alterius nescia funeris:
Et luctus queruli nescia gaudia.
O dulce hospitium corporea domus!
Et vita nimium carcer amabilis
Iam tandem magicis exue nexibus
Mentem caligenam, quam patriæ suæ
Oblitam gremio amplecteris ebriam
Lethes somnifera deside toxico,
Et latam thalami degeneris iugo.
O fallax lutei regmen amiculi,
Vanesce in cineres rursus abiens tuos!
Vt rursus patrio reddita mens polo,
Puri se radijs luminis expleat.
Et te pestiferis morte laboribus,
Et mentem anxiferis solue molestijs.*

Regina.

*Phariseus igitur spem fefellit : rex pari
Se vanitate pariter & me prodidit.*

Vulgi loquacis dum timet rumusculos.

Formido misere, nata quid rerum gerat.

Saltationis nuper in conuiuio

Cui rex frequenti præmium spondederat

Quodcumq; peteret. illa Baptiste caput

In lance pepigit se petituram, & feret,

Feret profecto, nisi parum notus mihi

Sit regis animus. Liber inuidia, necis

In me odia populi vertet ut reor libens,

Et ego peracta re, libenter id feram.

Odium ultionis gaudio, maculam lucro

Pensabo, turpe est esse atrocem faminam.

Turpe: nisi reges esse multos, turpius

Foret. Sed ambo proferunt pedem domo

Rex & Puella. quo propior est spes, metus

Hoc grauius vrit, cuncta fortunet Deus.

Herodes, Puella, Regina.

Deliberatum quid rogares iam tibi

Satis videtur? Puel. sic satis, si quidem satia

Promissa regum certa sint, & regia.

Herodes.

Ne metue firma: testibus coram, fide

Sancita, regni posce dimidium mei,

Vel siquid animo carius regno est tuo,

Feres.

Feres. volentem nulla vis auerterit.

Puella.

Istud breui iam quale sit videbimus.

Herodes.

*Iam posce, certum est. Pucl. nil opus regno tuo
Mihi est, quod aquè, rege te, meum reor,
Ac si ipsa teneam. rem facilem & aquam peto.*

Herodes.

Non ego, sed ipsa ne feras tibi in mora es.

Puella.

Da in hac recisum lance Baptista caput.

Herodes.

Quod verbum ab ore temere tibi virgo excidit?

Puella.

Nò temere. Her. donum virgini indecès petis.

Puella.

Non indecorum est facinus hostem perdere.

Herodes.

Hic igitur ira dignus hostis regia est?

Puella.

Is dignus ira est, scelere qui hanc meruit suo.

Herodes.

Quod nunc remedium plebis odio reperiam?

Puella.

Parere populi est, imperare regium.

Herodes.

Aqua imperare regium est. Pu. quod iniquum erat

Prius imperando facere rex equum potest.

Herodes.

At imperandi lex facit regi modum.

Puella.

*Si principi quod placuit est ius, iam modum
Non regibus lex, legibus sed rex facit.*

Herodes.

Pro rege fama me tyrannum perferet.

Puella.

At sceptrametuit. Her. Metuit: & garrit tamē.

Puella.

Compeſce ferro. Her. Regna male ſeruat metus.

Puella.

Et regna vertit facile ſclerum impunitas.

Herodes.

Securus eſt, quem ciuium ſeruat fides.

Puella.

Necesse reges eſt timeri, diligere

Necesse non eſt. Her. Odia crudelem premunt.

Puella.

In rege vulgo lenitas contemnitur.

Regina.

Hec tota opinor tendit huc oratio,

Promiſſa vana vt effluant. Nondum mihi

Regum videre noſſe que ſint munera.

Si honeſta credis eſſe regi & turpia,

Que honeſta vulgus credit eſſe & turpia,

Falle-

*Falleris: amici, proximi, socer, gener,
Fratres, sorores, ciuis, hostis pauperum
Sunt vincla: vana regibus vocabula.
Diadema quisquis induit capiti semel,
Vulgaris omnes ponat officij gradus.
Nil arbitretur turpe, quod regi vtilo.
Nullum indecorum facinus esse existimet,
Sue salutis quod facit causa. Salus
A rege populi pendet, igitur consulit
Populi saluti, quisquis in regem est pius.
Tantine sanguis huius erit homunculi,
Vt tu diebus sollicitus ac noctibus,
Non conquiescas? deme nobis hunc metum,
Sceptris pudorem, vastitatem mœnibus,
Armis rapinas, ciuicum bellum omnibus,
Statuere magno oportet exemplo & nouo,
Vt sacrosancta regna sint mortalibus.
Scelus patrauit: scelere pessum eat suo.
Si nil patrauit coniugi pereat tua.
Da coniugi hostem. coniugem si negligis,
Promissa redde filia rex & parens.*

Herodes.

*Promissa certum est optima reddere fide,
At illa si me consulet sapientius
Optabit. Reg. At si consulet me, ne tua
Consilia mutet. Her. Itane? sicne oportuit
Iurasse temere? sic puella me meam*

*Obstringere fidem? sic salutem, regnum, opes,
Vitam, necemq, fœmina committere?*

Regina.

Promissa regum, certa firmet veritas.

Herodes.

*Quando negare non licet, quod modo licet,
Admoneo rursus, & oro nequid sanguine,
Sexuq, vestro & regio culmine parum
Dignum, patrare cogat iracundia.*

Regina.

Hec mitte, nostra lingue cura cetera.

Herodes.

*De vate si quid statueritis durius,
Vestra illa culpa, vestrum erit periculum.*

Regina.

*Iam vindicata dignitas est regia,
Ne pateat ulli in posterum ludibrio,
Iam faxo populus pernix de regibus
Loqui modeste, vel malo discat suo:
Et siue reges æqua, iniquave imperent,
Æquo ferenda populus animo omnia putet.*

Chorus.

*Davidis regnum, Solymæq, turres,
Et locupletis Solomonis arces
Vnde tam dirus furor in prophetas?
Sanguinis iusti sitis unde seua?
Quam decet normam pietatis esse,*

Vnicum

*Vnicum est vita specimen scelestæ.
Furta, vis, cædes, dolus, & rapina
Sunt tuæ tirocinium palestræ.
Non sacerdoti pietas nefandis
Fraudibus suadet cohibere dextras,
Cultor idoli populus reliquit
Omnium rerum dominum & parentem,
Pro Deo lignum colitur, lapisq;
His calent ara vitulis & agnis.
Et suæ dextræ simulachra adorat
Artifex: vitam sine lege truncum
Poscit, a muto eloquium precatur,
Pauperi diues, dominus ministro
Supplicat: ritus pereunt vetusti,
Te prophetarum cruor innocentium
Iudicis magni rapit ad tribunal,
Pauperes clamant, viduæq; cælum
Quæstibus implent.
Ergo te iustæ manet ultionis
Pæna, non mendax nisi fallor augur.
Namq; qui fastus premit insolentes
Arbiter cæli, maris, atq; terræ
Spectat ex alto, lachrymasq; plebis,
Et preces tristes meminit, manuq;
Vindice infandi sceleris propinquas
Exiget pænas, quibus intumescis
Insolens victor tibi vertet artes.*

Barbarus miles tua possidebit
 Prædia: externo domino refundet
 Vinitor fructus tuus: alta qua nunc
 Surgit in cælum solomontis ades
 Exterius messem faciet colonus,
 Ergo dum præbet tibi pænitendi
 Numinis fauor spatium, relictis
 Turpiter vita vitijis peracta,
 Exteri ritus simulachra pelle,
 Et sitim fraterni auidam cruoris,
 Et famem argenti cohibe profanam,
 Sed nec exacta male pænitebit
 Te tua vita, neq. sacra ab ade
 Exteri ritus simulachra pellas,
 Nec sitim fraterni auidam cruoris,
 Nec famem argenti fugies profanam.
 Ergo te pestis vitiosa carpet:
 Te fames, bellum, macies, egestas
 Opprimet, donec merito rependes
 Sanguine penas.

Nuncius, Chorus.

Quis indicabit ubi reperiam gentium
 Comites propheta nuntium ut tristem feram?

Chorus.

Nisi forte properas, siste paulisper gradum.
 Eloquere paucis. scire quid feras iuuat.

Nuncius.

At.

At non iunabit scisse, scire quod cupis.

Chorus.

Vt ut se habent res, ne moram inuide breuem.

Nuncius.

Scisti puella ab rege quid petinerit.

Chorus.

In lance vatis sibi caput caesum dari.

Nuncius.

In lance vatis abstulit caesum caput.

Chorus.

*O facinus atrox! ille caelestis vigor,
Decusq; vultus morte tristi emarcuit.*

Et ora nuper plena sacro numine

Clausit perenni dira vis silentio.

Nuncius.

Quid fles? inanes mitte questus fundere.

Chorus.

Quum flenda videam & audiam, flenda negas.

Nuncius.

Si flenda mors est, mortuos illi fleant

Quorum sepultæ spes iacent cum corpore,

Qui post soporis terminum breuissimi

Reditura membra non putant: & alteram

Supersse vitam. Mortuos miseri fleant,

Miserosq; tantum. Neminem facere potest

Fortuna miserum: similis insontem licet

Sontemq; maneat terminus vitæ, tamen

*Male morietur nemo, qui vixit bene:
De genere miseros exitus si iudices,
Miseros putabis tot patres sanctos, quibus
Crux, ensis, unda, flamma clausit spiritum.
Nam veritatis qui satelles occidit
Pro religione, patrijsq; legibus,
Omnibus illum prosequi bonis decet,
Votisq; vita poscere similem exitum.*

Chorus.

*Vere profecto es elocutus omnia,
At nos opinio, quos & errores trahunt
Dum fata fugimus, fata stulti incurrimus.
Ignis pepercit, unda mergit, æris
Vis pestilentis æquori ereptum necat.
Bello superstes tabidus morbo perit.
Differre, non vitare fata dat Deus,
Et sæneramur mortis indies moras
Morbis, periculis, luctibus, molestijs
Nec longa vita est aliud, ac longi mali
Cathena, mortis nexa ad usque terminum
Serie perenni. Nec ligati hoc vinculo
Servire miseri nos putamus: exitum
Quam servitutem potius exhorrescimus.*

FINIS.

